

Høringsnotat

Saksnr: 21/3658
Høringsfrist: 24. september 2021

Dato: 22. juni 2021

FORSLAG TIL ENDRING I FORSKRIFT OM NOTARIUS PUBLICUS

1 Høringsnotatets hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endring i forskrift 3. mai 2002 nr. 418 om notarius publicus.

Formålet med høringsnotatet er å legge til rette for en oppdatering av reglene om hvilken dokumentasjon som skal kunne fremlegges ved notarialbekreftelser for å bekrefte fysiske personers identitet, samt å ivareta formålet med innføringen av nasjonalt ID-kort.

Forslaget innebærer en endring i forskriften § 8 tredje ledd første og annet punktum, som fastsetter hva som utgjør gyldig legitimasjon for fysiske personer ved fremsettelse av begjæring om notarialbekreftelser.

Det foreslås å inkludere nasjonalt ID-kort i oppstillingen av hva som utgjør slik gyldig legitimasjon. Departementet ber samtidig høringsinstansene vurdere om førerkort og bankkort utstedt i Norge bør utgå som gyldig legitimasjon ved fremsettelse av begjæring om notarialbekreftelser. Departementet drøfter også om ID-kort utstedt av andre EØS- og EFTA-land bør aksepteres som gyldig legitimasjon.

2 Bakgrunn

Tingrettene er notarius publicus. Oslo byfogdembete, som nylig ble slått sammen med Oslo tingrett, notarialbekreftet frem til sammenslåingen normalt godt over 20 000 dokumenter per år. Notarens oppgave er å bekrefte forhold man vet er rett. Dette kan blant annet være signatur på fullmakter, bekreftelse av originaldokumenter og kopier, og bekreftelse av at en person lever. I all hovedsak skal dokumentene som notarialbekreftes benyttes overfor utenlandsk mottaker.

Etter dagens regler er gyldig dokumentasjon for bekreftelse av fysiske personers identitet i forbindelse med notarialbekreftelser begrenset til pass, bankkort utstedt i Norge og førerkort utstedt i Norge. Under henvisning til at lov 5. juni 2015 nr. 39 om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven) trådte i kraft 19. oktober 2020 har Domstoladministrasjonen i et innspill til departementet foreslått at nasjonalt ID-kort inkluderes som gyldig legitimasjon ved begjæring om notarialbekreftelser.

3 Gjeldende rett

For å få en notarialbekreftelse må man møte opp personlig og fremvise legitimasjon. Forskriften § 8 tredje ledd stiller krav til dokumentasjon for fysiske og juridiske personers identitet, og for signaturrett på vegne av juridiske personer. Forskriften § 8 tredje ledd første og annet punktum lyder:

«Dersom dokumentasjonen for fysiske personers identitet er nødvendig, skal pass fremlegges. Førerkort eller bankkort utstedt i Norge kan også godtas.»

4 Behovet for forskriftsendring

4.1 Innføringen av nasjonalt ID-kort for norske statsborgere

Lov 5. juni 2015 nr. 39 om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven) og forskrift 9. oktober 2020 nr. 1012 om pass og nasjonalt ID-kort (pass- og ID-kortforskriften) trådte i kraft 19. oktober 2020. Loven åpner for at norske statsborgere kan søke om nasjonalt ID-kort som bekrefter innehaverens identitet. Det nasjonale ID-kortets primære formål er «å gjøre det enkelt for folk – blant annet for grupper som ikke har (eller får) førerkort, pass eller bankkort med bilde – å skaffe seg et identitetbevis med høy tillit og bredest mulig bruksområde», se Prop. 66 L (2014-2015) Lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven) s. 19. Et nasjonalt ID-kort vil være egnet som gyldig dokumentasjon for å legitimere en fysisk person, ettersom ID-kortene vil ha samme sikkerhetselementer som et pass, se Prop. 66 L (2014-2015) punkt 8.3.1.

ID-kort kan per i dag neppe godkjennes som legitimasjon ut fra en analogisk fortolkning av legitimasjonskravet i forskrift om notarius publicus. Det er en grunnleggende forutsetning for notarialbekreftelser at notarius må være helt sikker på at det som bekreftes er korrekt, og at kontrollen kan utføres på en rask og enkel måte basert på pålitelige kilder. Man vil derfor i praksis være tilbakeholden med å godkjenne andre dokumenter som legitimasjon enn de som er opplistet i forskrift om notarius publicus § 8 tredje ledd.

4.2 ID-kort fra andre EØS- eller EFTA-land

I Prop. 66 L (2014–2015) fremgår det på s. 13:

«De aller fleste EU-landene har nasjonale identitetskort i en eller annen form. I vedlegg 4 til utlendingsforskriften er det inntatt en liste over legitimasjonsdokument utstedt av EØS- eller EFTA-land som godkjennes som reisedokument jf. utlendingsforskriften § 2-10 første og andre ledd. Listen omfatter identitetskort fra 27 europeiske land.»

Tidligere Oslo byfogdembete har i et innspill til Domstoladministrasjonen gitt uttrykk for at byfogdembetet erfarer at personer med statsborgerskap fra andre EØS-land ønsker å bruke nasjonalt ID-kort utstedt i statsborgerlandet som legitimasjon ved

notarialbekreftelser. Per i dag godtas heller ikke ID-kort utstedt i EØS- og EFTA-land som dokumentasjon ved notarialbekreftelser i Norge.

Etter forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) § 2-10 godtas gyldig legitimasjonsdokument utstedt av et EØS- eller EFTA-land og som er nevnt i vedlegg 4 til forskriften, som gyldig reisedokument. I praksis er alle de europeiske ID-kortene inntatt i vedlegg 4 til utlendingsforskriften. Dette er de samme ID-kortene som omfattes av Europaparlaments- og Rådsforordning (EU) 2019/1157, som ble vedtatt i juni 2019 og trer i kraft 2. august 2021. Forordningen skal styrke sikkerheten i nasjonale ID-kort og oppholdsdokumenter for familiemedlemmer til EU-borgere. Av fortalen punkt 5 fremgår at *«considerable differences exist between the security levels of national identity cards issued by Member States»*.

Det er anslått at det vil gå minst fem år etter forordningen trer i kraft, før alle de europeiske ID-kortene har samme sikkerhetselementer som pass og nasjonalt ID-kort. Det foreligger derfor ingen garanti for at ID-kort utstedt fra andre EØS- og EFTA-land per i dag har samme sikkerhetselementer som nasjonale ID-kort utstedt i Norge og nasjonalitetspass, jf. standard 9303 i ICAO.

4.3 Førerkort og bankkort utstedt i Norge

Førerkort utstedt av Norge og bankkort utstedt i Norge godtas i dag som dokumentasjon for fysiske personers identitet ved notarialbekreftelser. Disse dokumentene har ikke samme sikkerhetselementer som pass og nasjonalt ID-kort. Det kan derfor stilles spørsmål ved om førerkort og bankkort utstedt i Norge bør utgå som dokumentasjon for fysiske personers identitet ved notarialbekreftelser.

5 Departementets vurdering

5.1 ID-kort utstedt av Norge

Dersom forskrift om notarius publicus ikke endres til å inkludere nasjonale ID-kort, vil slike ID-kort i praksis bli avvist som legitimasjon ved notarialbekreftelser. Dette er i strid med lovgivers intensjon om at nasjonale ID-kort skal ha et bredest mulig bruksområde. Departementet legger videre til grunn at de fleste som skal begjære en notarialforretning, på bakgrunn av innføringen av nasjonalt ID-kort og sikkerhetselementene i kortet, trolig vil anta at kortet kan brukes som gyldig legitimasjon ved notarialbekreftelser, og innrette seg etter det. Det kan dermed medføre tidstap både for notarene og for brukerne dersom nasjonalt ID-kort avvises som legitimasjon i forbindelse med notarialbekreftelser.

Ut fra formålet med innføringen av ID-kort og formålet med notarialbekreftelser, er det etter departementets syn hensiktsmessig å godta nasjonalt ID-kort utstedt i Norge som gyldig legitimasjon etter forskriften § 8 tredje ledd.

5.2 ID-kort utstedt av andre EØS- og EFTA-land

Ettersom ID-kort fra andre EØS- og EFTA-land som opplistet i vedlegg 4 til utlendingsforskriften godtas som gyldig legitimasjon etter andre lover, taler systemhensyn for også å godta ID-kort fra EØS- og EFTA-land som gyldig legitimasjon etter forskrift om notarius publicus § 8 tredje ledd. Per i dag har imidlertid ikke alle ID-kortene fra andre EØS- og EFTA-land samme sikkerhetselementer som nasjonalpass og norske ID-kort. Dersom man frem til forordning 2019/1157 har fått sin tilsiktede virkning skal godta de av ID-kortene utstedt av et EØS- eller EFTA-land som har de samme sikkerhetselementene som de norske ID-kortene, vil dette forutsette enten at lovgiver hyppig må vurdere hvilke lands ID-kort som oppfyller dette vilkåret og jevnlig oppdatere regelverket deretter, eller at den som foretar kontrollen av identifikasjonen ved vurderingen av den enkelte notarialbekreftelse har kompetanse til å vurdere om ID-kortene tilfredsstiller sikkerhetsnivået som gjelder for nasjonalpass. Begge alternativer vil være ressurskrevende, og kunne medføre mindre forutsigbarhet for brukerne. Sistnevnte alternativ vil etter departementets syn dessuten gi en vanskelig regel å praktisere for notaren.

Et tredje alternativ dersom ID-kort fra andre EØS- og EFTA-stater skal godtas som legitimasjon i forbindelse med notarialbekreftelser, er å akseptere at slik dokumentasjon har et lavere sikkerhetsnivå, slik man i dag gjør ved å akseptere fremleggelse av bankkort og førerkort som gyldig legitimasjon. Sikkerhetshensyn kan imidlertid tale for å fjerne slike identitetspapirer som gyldig legitimasjon ved notarialbekreftelser, se punkt 5.3. I utgangspunktet taler derfor både sikkerhetshensyn og effektivitetshensyn mot å godta ID-kort utstedt av EØS- og EFTA-land før det kan garanteres at ID-kortene har samme sikkerhetsnivå som nasjonalpass.

Departementet mener på denne bakgrunn at nasjonalt ID-kort og identitetsdokumenter utstedt av EØS- eller EFTA-land ikke bør inntas i oppstillingen av gyldig dokumentasjon ved notarialbekreftelser på nåværende tidspunkt.

5.3 Førerkort og bankkort utstedt i Norge

I Prop. 66 L (2014–2015) uttalte departementet på s. 19:

«Norge har hatt lang praksis for å akseptere både bankkort med bilde og førerkort som allmenne identitetsbevis i mangel av andre alternativer. For å redusere ID-relatert kriminalitet bør det stilles strengere krav til hvilke ID-dokumenter som aksepteres for ulike tjenester. Banknæringen ønsker også å avvikle bruken av bilde på bankkort. Dette både fordi næringen ser det som en myndighetsoppgave å utstede gyldig legitimasjon, og fordi dagens bankkort med bilde mangler nødvendig sikkerhet.»

Førerkort og bankkort har ikke samme sikkerhetselementer som pass og ID-kort. Formålet med notarialbekreftelser, å bekrefte sikre forhold basert på pålitelige kilder, kan derfor tale for å fjerne førerkort og bankkort som gyldig dokumentasjon for å legitimere fysiske personer ved notarialbekreftelser. Samtidig kan det tenkes at ulike hensyn kan

begrunne å beholde én av disse legitimasjonsmåtene og ikke den andre. For eksempel er førerkort utstedt av myndighetene, i motsetning til bankkort.

Hensynet til ikke å vanskeliggjøre innhenting av notarialbekreftelser taler på den annen side for å opprettholde adgangen til å fremvise førerkort eller bankkort som legitimasjon. I motsetning til pass er førerkort og bankkort noe mange som oftest bærer med seg, og som man dermed har lett tilgjengelig. Ettersom Norge har en lang praksis for å akseptere både bankkort med bilde og førerkort som allmenne identitetsbevis, kan det antas at de fleste vil ha en oppfatning om at dette gjelder også på området for notarialforretninger, og innrette seg etter det.

Videre vil en begrensning i adgangen til å bruke førerkort eller bankkort som legitimasjon ved notarialbekreftelser innebære at dette området reguleres strengere enn sammenlignbare områder. For eksempel godtas førerkort som legitimasjon ved utstedelse av pass, men da med andre sikkerhetselementer i form av undersøkelser og spørsmål i tillegg.¹ Etter forskrift 14. september 2018 nr. 1324 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsforskriften) § 4-3, som regulerer hva som utgjør gyldig dokumentasjon for bekreftelse av kunders identitet, godtas eksempelvis bankkort med bilde og førerkort som legitimasjon i praksis.²

Departementet ber på denne bakgrunn om høringsinstansenes syn på hvorvidt førerkort og bankkort fortsatt bør utgjøre gyldig dokumentasjon for å legitimere fysiske personer ved notarialbekreftelser.

Dersom førerkort og bankkort utstedt i Norge videreføres som gyldig legitimasjon ved notarialbekreftelser, bør det etter departementets syn presiseres at kun førerkort utstedt etter 1. januar 1998 utgjør gyldig legitimasjon. Førerkort utstedt etter 1. januar 1998 er utformet i tråd med krav til materiale, format og layout fastsatt av EU. Førerkort utstedt før denne datoen har ikke de samme sikkerhetselementene som de som er utstedt etter dette tidspunktet. Departementet foreslår videre at det ved videreføring av bankkort som gyldig legitimasjon ved notarialbekreftelser bør presiseres at bankkortet må ha bilde.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om lovendring vil etter departementets vurdering ikke ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle merutgifter vil dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

6 Forslag til forskriftsendringer

I forskrift 3. mai 2002 nr. 418 om notarius publicus kan § 8 tredje ledd lyde:

Dersom dokumentasjonen for fysiske personers identitet er nødvendig, skal *nasjonalt ID-kort utstedt av Norge eller pass fremlegges. Førerkort utstedt etter 1.*

¹ [Om pass og ID-kort – Politiet.no](https://www.politiet.no/om-pass-og-id-kort)

² [veileder-til-hvitvaskingsloven.pdf \(finanstilsynet.no\)](https://www.finanstilsynet.no/veileder-til-hvitvaskingsloven.pdf)

januar 1998 eller bankkort *med bilde* utstedt i Norge kan også godtas. For juridiske personers identitet og for bekreftelse av signaturrett, skal firmaattest fra Brønnøysundregistrene fremlegges.